

SETMANA SANTA

MANACOR - 96

LA SETMANA SANTA ÉS UN CAMÍ. Un camí que fem seguint els dies culminants de la vida de Jesús.

Però aquest seguiment no consisteix només a recordar el que aleshores s'esdevingué. Ni només unir-nos –cada u– als sentiments de Jesús.

En les celebracions litúrgiques d'aquests dies –sobretot en les celebracions de l'Eucaristia, de la missa– es fa present i actual el nucli i la força del que aleshores s'esdevingué.

No només recordem. Ho vivim. Aquesta és l'aposta i l'oferta del camí de Setmana Santa.

CELEBRACIONS LITÚRGIQUES

	DIUMENGE DEL RAM	DIJOUS SANT	DIVENDRES SANT	VIGILIA PASQUAL	DIUMENGE DE PASQUA
N.S. DOLORS	10,00*	20,00	20,00	22,00	10,00
CRIST REI	11,30*	20,00	20,00	22,00	
CONVENT	10,30*	20,00	19,00	23,00	11,15
FARTARITX	19,30* <small>disabte</small>	19,00	19,00	20,30	
SANT PAU		19,00	19,00		
BENEDICTINES	18,00	18,00	18,00	22,30	
HOSPITAL		17,30	17,30		9,30
PORTO CRISTO	11,00*	20,30	20,30	21,00	11,00
S'ILLOT	11,00	20,00	20,00	20,00	18,30
SON NEGRE	9,45				10,00
SON CARRIÓ	10,00	20,00	17,00	21,00	10,00
SON MACIÀ	17,00	20,30	20,30	22,30	12,30

* LLOC DE LES BENEDICCIONS DELS RAMS

N. S. DOLORS	Benedicció a Sa Bassa
CRIST REI	Benedicció al Molí d'En Fraret
ST. JOSEP	Benedicció a la Plaça que es troba al començament del Pssg. Ferrocarril, i Missa al Convent
PORTOCRISTO	Benedicció al Pati de Ca Ses Monges
SON MACIÀ	Benedicció al Pati de Ca Ses Monges
FARTÀRITX	Benedicció a l'Entrada del Col·legi

APLEC DE DADES PER A LA HISTÒRIA

Itinerari del Rector Bordoy (1827 - 1835)

Des de la possibilitat que ens ofereixen aquestes pàgines del Programa de Setmana Santa '96, voldríem iniciar una sèrie d'articles històrics i religiosos relacionats amb la Reial Parròquia de Nostra Senyora dels Dolors que esperam que puguin continuar-se en els propers anys, amb la finalitat principal de fer conèixer, a tots els manacorins que durant aquestes festes llegiran aquests fulls, aspectes de la Història i de les tradicions del nostre poble aconseguides tant de publicacions com dels documents conservats a l'Arxiu Parroquial i a l'Arxiu Municipal. Aquesta aportació nostra serà publicada sota el nom de "Aplec de dades per a la història".

Molts aspectes podríem tractar en aquest primer article, encara que ens hem decidit per explicar part de la biografia del que fou Rector de Manacor entre 1827 i 1835: el felanitxer **Miquel Bordoy Talladas**, puix el proper dia 20 de maig es commemorarà el 160 aniversari de la seva mort.

Don Miquel Bordoy fou nomenat Rector de Manacor el 28 de desembre de 1826, tot i que no va prendre possessió del seu nou càrrec fins el 4 de febrer de 1827. Abans havia estat, entre altres coses, Rector de Selva, poble en què deixà constància de la seva generositat donant 188 lliures mallorquines per la construcció de l'església¹. Sense saber-ho, començava per ell la que havia d'esser la pitjor etapa de la seva vida.

Abans de res, hem de tenir present que aquells foren mals moments per Espanya, embrancada en problemes interns des de l'ocupació napoleònica i que, en els anys en què Mn. Bordoy fou rector manacorí, va patir les conseqüències de les Guerres Carlines entre els partidaris d'Isabel II i els de l'Infant Carlos Isidro, filla i germà del rei Ferran VII (mort el 1833), guerres en què Manacor fou protagonista al produir-se el 1835 un aixecament de tipus carlí conegut popularment com "Sa Llorençada"².

Una de les conseqüències d'aquesta inestabilitat política va esser la persecució de molts clergues i frares, acusats de ser partidaris del bàndol de Don Carlos, entre ells el protagonista del nostre relat.

Sobre el tema que aquí ens ocupa hem de dir que poc sabem dels primers tres anys del rectorat de Don Miquel Bordoy. Les primeres referències són del gener de

¹ BORDOY OLIVER, M.: "Hombres de Antaño", a *Miscelánea Felanitense*. Ed. Ramon Llull. Felanitx, 1950.

² Feim referència a la revolta que tingué lloc a Manacor els dies 9, 10 i 11 d'agost de 1835, dates en què un grup de manacorins s'alçaren en armes a favor de Don Carlos, tancant als principals "crisinos" de la Vila (partidaris d'Isabel II) i fent tot tipus de corredories al crit de "Viva Carlos V, Mueran los Liberales!". Acabà, dia 11 denotif, quan entraren les tropes enviades des de Ciutat. Es féu judici, pel qual molts dels seus protagonistes foren condemnats a presidi i un d'ells, Bartomeu Riera (a) *Tafal*, executat a Palma el mes de gener de 1836. Popularment es conegué amb els noms de "Sa Llorençada" (per tenir lloc el dia de Sant Llorenç), "Es Rebumbori" o "Es Renou".

1830, data en què es començà a fer pública (encara que de forma anònima) la persecució vers la seva persona: el que aleshores era Batle Reial (sebastià Mesquida) va haver de fer sumària per trobar el culpable o els culpables de la col·locació de distints pasquins a diferents llocs de la Vila en què es feia referència a la vida particular del Rector. La causa hagué d'esser tancada per manca de proves.

El 1832 l'Ajuntament fou el que va escometre en contra d'ell en base a un tema tan poc comú com el relacionat amb el cementiri del poble. Resulta que en temps de Carles III (1787) va aparèixer una Reial Cèdula que prohibia els enterraments a les esglésies. Degut a tota una sèrie de circumstàncies que ens farien abandonar el nostre relat, aquesta llei no es va fer pública a l'illa fins el 22 d'abril de 1832, data en què la "Junta Superior de Sanidad" va disposar un ban (llegit a Manacor el 6 de maig d'aquell any) pel qual totes les Viles eren obligades a tenir els seus cementiris en condicions (si no els hi tenien havien de construir cementeris rurals) i es prohibia enterrar devora les esglésies.

En aquells anys hi havia a Manacor dos cementeris: el que s'ubicava darrera i als costats de la Parròquia, i l'anomenat *Son Coletes*, construït el 1820 per ser utilitzat a l'hipotètic cas que el nostre poble es contagiàs de la pesta que patien Artà, Son Servera i Capdepera.

En base a la nova normativa, l'Ajuntament sol·licità el 10 de maig d'aquell any els permisos corresponents per poder construir un nou cementeri, puix el de *Son Coletes* es trobava en un deplorable estat després de dotze anys sense ésser emprat i tenir moltes deficiències: estar molt lluny de la Vila i ser un terreny molt baix i de poca qualitat.

Tenint ja contestació afirmativa, l'Ajuntament designà uns pèrits perquè localitzassin els terrenys més apropiats, però no se'n trobà cap. Fou aleshores quan el metge Lluís Ferrer proposà a la Corporació posar en mà útil l'hort que tenia el Rector Bordoy, puix complia, manco en la seva ubicació³, amb les ordes de la Junta; a més, estava voltat d'una paret de 18 pams, fet que suposava que l'única despesa a fer seria construir una capella (que no s'inaugurà fins el 1860) i col·locar una creu al mig. La proposta fou votada i acceptada.

Com és lògic, Mn. Bordoy no va tardar a oposar-se a tal pretensió, argumentant que el terreny no era apte per trobar-se la roca a menys de tres pams, que el seu cost era molt elevat (sols el pressupost inicial era de 2.142 lliures mallorquines) i perquè per la seva ubicació causaria (com realment va causar) forts olors a la població a l'estiu. Per aquest motiu enviaren de Palma el 25 de setembre de 1833 en Jaume Fàbregues, que coincidí amb els membres de l'Ajuntament: el 29 de juliol de 1834 es formalitzava l'escriptura⁴ i el 27 de novembre de 1935 enterraven la primera persona, madò Catalina Torres (a) Busca, que morí als 104 anys.

Des d'aquell moment el rector Bordoy començà a ser objecte d'una persecució directa, tant pública com anònima, inclús per part de l'Ajuntament. El 27 de juny de 1834 es creà una nova Junta de Beneficència a Manacor, de la qual fou exclòs Don Miquel, quan segons l'acta municipal de dia 23 de juliol d'aquell mateix any "...pretendia ser vocal de ella (...) diciendo expresiones contra el honor de esta Corporación...", fent referències a "...las expresiones calumniosas e insultantes con que se ha producido dicho señor cura párroco...".

Si seguim l'itinerari de D. Miquel Bordoy⁶, descobrirem que sols uns mesos després, els partidaris d'Isabel II (anomenats popularment "cristinos") començaren a perseguir-lo per no ésser sant de la seva devoció i li atribuïren expressions contra el govern de la Reina i a favor de Don Carlos, i per celebrar reunions amb la seva germana i l'administrador de rendes reials de Manacor Bartomeu Campamar.

Així, el 5 de setembre s'iniciaren les corresponents diligències, començant a desfilat pel tribunal gran nombre de testimonis: entre els que declararen en contra podem citar a el Batle Reial Bartomeu Ferrer o Lluís Ferrer, i entre els que ho feren a favor alguns preveres i en Sebastià Mesquida, Batle de Manacor el 1830. Fuster⁷ diu que la principal declaració fou la de Jaume Sansó (escrivà de l'Ajuntament), a la que aquest afirmava que estant a la casa de Campamar li digueren que s'allunyàs dels qui governaven puix molt prest canviaria el govern. Com testimonis presencials declarava en Joan Febrer, en Joan Nadal i en Francesc Mas, que negaren les acusacions; a més digué que mai va sentir al Rector dir cap paraula en favor d'Isabel II.

D'aquesta i altres declaracions va resultar que els principals càrrecs consistiren en això: que a ca seva es reuniren persones de filiació carlina, que no predicava en favor d'Isabel, que de Don Carlos assegurava que arribaria a ocupar el trono i que des de la trona allunyava el poble del govern legítim. El fiscal sol·licità el 10 d'octubre que se li nomenàs un substitut, i el 20 de novembre se l'obligava a abandonar Manacor i a dirigir-se a Palma, on fou tancat a la Torre de l'Àngel.

Mentres succeïa tot això, el 8 de juliol de 1835 el cap polític de la província (Guillem Moragues) escrigué al bisbe Antonio Pérez de Hírias amb la intenció que nomenàs com ecònom de Manacor el Pare Llorenç de Mallorca en substitució de Bordoy. Les raons que donava eren que els eclesiàstics de Manacor no havien abraçat les màximes que hom els havia inculcat i que no tenien les llums necessàries per dirigir la feligresia: el resultat era que a la Vila dominava una mala atmòsfera. Però el senyor bisbe es negà sempre, nomenant segons uns Llorenç Homar i, segons altres, Llorenç Pascual, nom que efectivament pot llegir-se a documents posteriors a dit mes i any conservats a l'Arxiu Parroquial.

Paral·lelament la situació de Don Miquel Bordoy no millorava: el 29 d'agost de 1835 continuava tancat a la Torre de l'Àngel, i al dia següent era condemnat al confinament a Cartagena i al pagament de 2.000 lliures mallorquines de multa. El 3 de

³ Segons les noves normatives els cementeris havien de localitzar-se al Nord de les poblacions. L'hort del Rector (actual Parc Municipal) es troba a l'Est.

⁴ Llibre d'Actes de l'Ajuntament, 1834. Arxiu Municipal de Manacor.

⁵ Llibre d'Actes de l'Ajuntament, 1834. Arxiu Municipal de Manacor.

⁶ Vegeu nota n.º 1.

⁷ FUSTER, Gabriel: *Historia de Manacor*. Imp. Fullana. Palma. 1966.

setembre demanà un termini més gran del que li havien donat per pagar la multa i, en base a la seva salut delicada, sol·licità poder complir el confinament a algun poble de l'illa. Ambdues peticions foren denegades, fet pel qual el 29 de setembre abandonava Mallorca camí de Cartagena, on moriria assassinat el 20 de maig de 1936 en mans dels cantonalistes.

Havia ocorregut el mateix que amb dos germans seus, obligats també a abandonar Mallorca: Julià Bordoy, dominic del Convent de Palma que fou obligat a abandonar l'illa arran dels successos de Barcelona de juliol de 1835 (en què morí el governador Pedro Nolasco Bassa, i que tingueren gran ressò a Mallorca); i Lluís Bordoy, dominic del Convent de Manacor que va fugir a Maó després de l'aixecament de "Sa Llorençada".

Fruit de la seva expulsió Guillem Moragues fou acusat de parcialitat per un articulista del *Diario Balear*⁸, que l'increpà sobre l'expulsió dels Rectors de Manacor i Algaida mentre que res s'havia fet contra el de Felanitx per ser vell conegut seu. Moragues es defensà assenyalant que durant la seva visita a Manacor, realitzada per Reial Ordre, observà que l'esperit públic del poble es trobava convulsionat, fet pel qual va creure convenient donar a la Parròquia "...un sabio, prudente y virtuoso pastor, que contribuyese eficazmente a la rectificación de la opinión pública...", puix contra el senyor Bordoy hi havia a la Reial Audiència denúncies que l'acusaven d'insults cap a la Reina, mentre que contra el Rector de Felanitx no n'hi havia cap.

Voldríem fer menció de les obres que es realitzaren durant el seu rectorat, de les quals hem de dir que no foren molt nombroses fruit del poc temps en què Don Miquel va estar a Manacor (7 anys) i pels greus problemes que com hem vist tingué. A l'Arxiu Parroquial hem trobat que el 1832 es construí un nou Altar Major on el dia 11 d'agost de 1833 es posà la figura de Sant Jaume (patró de de Manacor); que pagà dels seus diners part de les obres de la Vicaria, de l'Hospital i de l'Hospici; que de les seves donacions es costejà part de la refundició de la campana *N'Eloi*; i que, veient que al poble no hi havia rellotge públic, proposà a l'Ajuntament la seva compra, en la qual col·laborà amb els seus diners.

Relats com aquest ens permeten conèixer aspectes poc coneguts de la nostra història, dels quals generalment només tenim constància pels documents conservats dins els nostres arxius, tant parroquials com municipals. Col·leccions úniques que han de ser objecte de la nostra admiració i que hem d'intentar conservar perquè, tal i com han arribat fins a nosaltres, les pròximes generacions també puguin gaudir-ne. Aquesta és una de les principals vies per poder extreure les moltes notícies del nostre passat oblidades actualment però que un dia tingueren lloc al mateix poble on vivim nosaltres.

La finalitat última d'aquestes recerques és aquesta: fer pública, tal i com assenyalàvem en les primeres línies d'aquest paràgraf, la nostra història.

Albert Carvajal Mesquida

PROCESSIONS DE SETMANA SANTA

DIUMENGE DEL RAM (21,30)

Parròquia de Crist Rei:

Bartomeu Sastre, Verònica, Unió, Barracar, Pelayo, Verònica, B. Riera, P. Bonnín i B. Sastre.

DILLUNS SANT (21,30)

Parròquia de St. Josep (Barri de Sta. Catalina i Es Creuers):

J. R. Jiménez, Juniper Serra, Ortega i Gasset, Plç. Sta. Catalina, Sant Sebastià, J. Serra, Arx. L. Salvador, Plç. Ebanista, Muntaner i Pl. Convent.

DIMARTS SANT (21,30)

Barri de Fartàritx:

Creu, Llum, Remei, Moliners, Pl. Concòrdia, Coma, Engistes, Ronda, Colom i Creu.

DIMECRES SANT (21,30)

Parròquia de St. Josep (Barri de Sa Torre):

Menorca, Lepanto, Provença, Sant Miquel, Mallorca, Jordi Sureda i Menorca.

DIJOUS SANT (22,00)

Parròquia dels Dolors:

Pl. d'Es Cos, Avg. Baix d'Es Cos, Mas, Passg. A. Maura, Pl. J. Caldentey, Amargura, i Rector Rubí.

DIVENDRES SANT (22,15)

Parròquia dels Dolors:

Rector Rubí, Amargura, Amistat, Fc. Gomila, Sa Bassa, A. Rosselló, J. Segura, J. Domenge, Olesa, Pl. d'Es Cos i Rector Rubí.

DIUMENGE DE PASQUA (10,45)

Parròquia dels Dolors:

Rector Rubí, Pl. Weyler, Peral, Sa Bassa, J. Lliteras, Convent, Major, Sa Bassa, Peral, Pl. Weyler i Rector Rubí.

DIUMENGE 14 D'ABRIL DIA DE L'ÀNGEL

Missa a l'Ermida de la Mare de Déu del Roser, a les 16,30 h.

⁸ Diario Balear corresponent al 6 de desembre de 1835.

SEQÜENCIA DEL DIUMENGE DE RESURRECCIÓ

Els cristians immolin un càntic triomfal
a la Victima pasqual.
Morint l'Anyell, la guarda d'ovelles redimia
El Just els pecadors amb Déu reconcilia.
Lluitaren Vida i Mort
en lluita sense mida.
El Rei de Vida, mort,
ja regna amb nova vida.
Digau-nos, o Maria,
què véreu pel camí?
La tomba que va obrir
el Crist quan ressorgia
i el Crist que revivia
amb glòria sense fi.
Els àngels sense dol,
les benes i el llençol.
El Crist qui és ma esperança, el Crist ressuscità,
camí de Galilea, ell us precedirà,
Jesús ressuscitat
d'entre los morts, Senyor,
Monarca vencedor,
tengau-nos pietat.

(Traducció de Mn. Llorenç Riber)

Patrocinen aquest programa:

- * **Les parròquies de l'Arxiprestat de Manacor.**
- * **L'Ajuntament de Manacor.**
- * **Les Confraries**

